

Conferència del president de Foment del Treball,
Joaquim Gay de Montellà

Fòrum Europa. Tribuna Catalunya
28 de juny de 2010

Foment del Treball i el progrés de Catalunya

Benvolguts, senyores i senyors;

En primer lloc, vull transmetre el meu sincer agraïment a la organització d'aquest fòrum de debat per haver-me fet l'honor de convidar-me a dirigir a vostès unes paraules. Un agraïment que faig extensiu als patrocinadors, Assistència Sanitària, Red Eléctrica Española i Agbar..

Agrair també al president de la CEOE, l'amic Juan Rosell, les seves amables paraules de presentació. Amb el Juan Rosell ens uneixen molts anys plens d'experiències i feina conjunta a Foment del Treball i també una estreta i profunda amistat. En Juan Rosell ha mostrat sempre que s'estima el Foment del Treball i que entén perfectament la rellevància d'aquesta institució en la història contemporània de Catalunya. Perquè en Juan Rosell ha demostrat sempre un alt compromís de país.

També vull agrair la presència dels nostres líders i representants dels sindicats majoritaris, institucions sense les quals no podríem ni podem construir el nostre futur.

Avui tinc l'oportunitat de ser aquí amb vostès perquè des de fa alguns mesos tinc la responsabilitat d'exercir la presidència d'una institució empresarial de tanta rellevància per al país com és Foment del Treball. Per la gran estima que tinc a aquesta institució, m'han de permetre que iniciï la meva intervenció parlant d'ella.

Foment del Treball és un dels actors principals de la història contemporània de Catalunya. Som la patronal més antiga d'Europa i un protagonista clau en el desenvolupament del país al llarg dels darrers 240 anys, dels trets principals que defineixen la identitat de Catalunya. La patronal catalana té una incidència evident en l'assentament d'una identitat catalana definida pel "treball constant", definida per "l'amor al progrés", per la

“iniciativa emprenedora” i evidentment definida per “una vocació industrial i una brillant intel·ligència empresarial”.

La patronal catalana va liderar la fonamental Revolució Industrial que va fer Catalunya durant el segle XIX. Els industrials catalans es van associar per defensar no només els seus interessos, sinó també per defensar un interès superior de país. Foment del Treball va creure en la industrialització del país com a via de progrés, i el temps li va donar la raó. Com a protagonistes de la Història, els industrials catalans van acompanyar els moviments de regeneració social, política i cultural de base romàntica i fins i tot van ser-ne protagonistes clau mitjançant noms il·lustres com el de Bonaventura Carles Aribau. Em refereixo, per exemple, a la *Renaixença*, que va ser un veritable renaixement del país per a la seva inserció de ple dret en les societats occidentals avançades.

Foment del Treball va fer l'apostat estratègica de la millora de la productivitat i de la qualitat dels productes mitjançant la qualificació dels treballadors i dels empresaris. La patronal catalana va ser pionera a mitjans del segle XIX, al 1849, en oferir formació a molts dels operaris i mestres industrials que al cap i a la fi van protagonitzar aquesta Revolució Industrial a Catalunya. A més, l'any 1904 lidera la creació de l'Escola Industrial de Barcelona, un centre veritablement a l'alçada de les millors escoles superiors dels països més desenvolupats d'Europa. I, amb l'assoliment de la tan desitjada democràcia, torna a apostar decididament pel desenvolupament dels nostres entorns professionals i empresarials i crea un centre de formació que ràpidament esdevé tota una referència en la formació continuada.

El missatge que dona Foment amb la formació és clar: en moments d'incertesa econòmica l'adopta com a bé estratègic. Per exemple, l'any 1995 amplia el seu centre de formació i l'any 2010 dobla la capacitat de les seves instal·lacions. En èpoques de crisi: formació. A dia d'avui tenim 27.000 usuaris a l'any arreu de Catalunya, 12.000 dels quals al nostre centre de Barcelona.

Quant a la promoció del pensament, la patronal catalana va crear l'Escola de Pensament Econòmic de Barcelona, amb l'il·lustre economista Eudald Jaumandreu; i va fundar també l'Escola d'Alts Estudis Mercantils.

L'aposta per la formació i per la millora dels entorns productius és una exemple, com deia, que evidencia clarament la implicació i el compromís de Foment del Treball amb el progrés del país i el benestar de la seva gent.

Perquè Foment del Treball és a l'ADN de la Catalunya actual. Forma part d'aquest conjunt d'institucions tan rellevants nascudes i consolidades en els anys de renaixement del país. Som també motor de la història contemporània de Catalunya i som aquí, avui, en el

segle XXI, per dir ben clar que continuem sent patrimoni del país, que creiem en les nostres possibilitats i que volem seguir aportant solucions per al bé de les nostres empreses que, en definitiva, és també el bé de milers de treballadors i famílies catalans.

Hem viscut i protagonitzat el canvi d'un temps històric com ha estat el naixement de les societats contemporànies i la conseqüent caiguda de l'Antic Règim; hem viscut guerres. Hem viscut èpoques de gran bonança econòmica, crisis polítiques i revolucions socials i econòmiques. Hem viscut monarquies, repúbliques, restauracions, dictadures i –feliçment– democràcia. Hem viscut diverses vegades l'esfondrament d'un model d'Estat i l'aixecament d'un altre.

Som testimonis de com el país ha sortit de crisis com aquesta i de pitjors. Per tant, no en tinc cap dubte, d'aquesta situació actual en sortirem. Ara bé, per dir-ho ras i curt, de manera ben senzilla, en les nostres mans està sortir-ne bé o sortir-ne malament.

Hem de fer reformes efectives

Penso que reflexionar un moment sobre la nostra herència pot ajudar-nos mirar amb perspectiva aquest canvi de cicle que és evident que a dia d'avui vivim. Vull citar també unes paraules del polític, filòsof i orador romà, Marc Tul·li Ciceró, que escrivia en uns moments en què la República romana trontollava i ja s'anunciaven importants conflictes polítics. Deia Ciceró, l'any 55 abans de Crist: "El pressupost ha d'equilibrar-se, el Tresor ha de ser reaprovisionat, el deute públic ha de ser disminuït (...) perquè Roma no vagi a la fallida. La gent ha d'aprendre novament a treballar, en lloc de viure a costa de l'Estat".

Salvant totes les distàncies que posen dos mil anys, crec que alguns d'aquests raonaments ha de fer-nos pensar. Perquè aquesta crisi que vivim és econòmica, de ben segur, però no només. Es tradueix en crisi política, incertesa social, posada en qüestió de valors.

Vivim moments d'incertesa, és evident. Tenim la sensació que alguna cosa profunda està canviant a la nostra societat i potser encara no tenim totes les claus per analitzar l'abast d'aquest canvi. Almenys, crec que així ho estem vivint a Occident, i penso fonamentalment en els Estats Units i Europa, que és on la sensació de pèrdua de poder, d'influència i d'hegemonia domina tot aquest canvi de cicle. L'altra cara de la moneda són els països emergents com Brasil, Rússia, l'Índia i la Xina, els anomenats BRIX. I, a més, no podem deixar de mirar el món àrab que, en plena revolta, ha precipitat el seu canvi de model amb dolor i episodis de molt sofriment per als ciutadans. La gran majoria no teníem ni idea del que estava passant i potser ens ha sorprès un moviment que encara hem de veure cap a on condueix.

La situació és realment difícil, és clar, però aquest fet no ens ha de fer perdre de vista que com a societat tenim fonaments ben sòlids. Podem estar espantats o indignats, però cauríem en un error si perdéssim la perspectiva i fóssim incapaços de veure que com a col·lectiu humà hem arribat a uns estadis de desenvolupament sense precedents, a un sistema de drets i llibertats irrenunciabls.

Sobre les bases sòlides de la societat desenvolupada que hem sabut crear, hem de millorar el funcionament de la nostra administració pública i la capacitat de les nostres empreses privades.

Espanya i Catalunya hem arribat a l'esgotament d'un model de creixement d'alta fragilitat i baixa productivitat. Segurament, tots hem fet coses malament a l'hora de preveure i intervenir aquesta crisi. És evident que un dels problemes més greus, més immediats, que tenim ara és l'endeutament. En els anys previs a la posada en funcionament de l'euro, les empreses espanyoles estaven menys endeutades que les franceses, les alemanyes o les italianes: el crèdit era escàs i car. A partir de l'any 2000, la situació va canviar. L'accés al finançament era fàcil i el diner era barat i abundant. L'empresa espanyola va començar a florir i empreses, administracions públiques i famílies van assumir nivells elevats d'endeutament.

La pressió exterior és molt contundent i Europa pressiona ara Espanya en dues direccions: reduir el dèficit públic i incrementar la competitivitat. Hi ha dues qüestions cabdals a hores d'ara:

- Ens cal resoldre aviat el problema de l'accés al finançament. Les nostres empreses viuen una situació d'asfíxia financera.
- Cal disminuir tant com sigui possible els alts índexs de morositat sobretot del sector públic. És una qüestió molt relacionada també amb la capacitat de finançament de les empreses, amb els greus problemes de liquiditat.

Aquesta crisi ens està donant cops molt forts: hem perdut ja el 25% de la indústria. I la realitat és que els principals països europeus tenen taxes de creixement amb més empenta que la nostra. I, si bé és cert que partien d'una millor situació que la nostra, també és cert que van reaccionar amb més rapidesa que nosaltres. A Catalunya i Espanya, potser perquè ens era difícil preveure la gravetat real de la situació, ens hi vam posar tard i vam perdre massa temps. La conseqüència més dramàtica ha estat l'augment de l'atur que en menys de quatre anys ha passat del 8,2% al 21%, quan veníem de generar des del 1996 fins al 2007 més d'onze milions de llocs de treball.

Davant d'aquest panorama, fa temps que és evident que necessitem reformes. Els empresaris, ja des de l'any 2008, estem insistint en la necessitat de reformes i n'estem proposant de manera clara i coherent. Quan els governs van assumir públicament la gravetat

de la situació, es van impulsar tímidament reformes que de nou van arribar tard i malament, com per exemple la Llei d'Economia Sostenible de l'any 2009 o la Reforma Laboral de l'any 2010. Mesures del tot insuficients com també ho és el Decret Llei de Reforma de la Negociació Col·lectiva que, com bé saben, ara inicia el seu tràmit parlamentari com a Projecte de Llei i que és la història d'una reforma frustrada. Cal un Govern fort amb capacitat d'aprovar els pressupostos amb majoria parlamentària consolidada, no es bo que es tirin endavant amb majories simples febles o a base d'abstencions. Els propers pressupostos han de ser de consens. Necessitem un Govern amb impuls reformista decidit i valent: si no té força ni empenta, és millor que deixi el pas lliure a noves majories.

No voldria ara fer un llistat fatigós de totes les reformes que hem proposat en el marc de la relació laboral i que tenen el principi bàsic de la productivitat. Crec que de sobres les coneixen. No obstant, permetin-me incidir en algunes de ben rellevants:

- 1) Necessitem un contracte nou de resolució moderada, que nosaltres ubiquem en els 20 dies d'indemnització per any treballat i un màxim d'una anualitat.
- 2) Necessitem potenciar un sistema dual empresa-escola. Podem prendre l'exemple del sistema que funciona a Alemanya i incorporar allò que més respon a les nostres necessitats. A dia d'avui, els contractes de formació a casa nostra suposen tan sols un escàs 0,5% del total de la contractació temporal. Només un 0,5%. Crec que és evident que existeix una separació dramàtica entre el món de la formació i el món laboral. Cal que les empreses visualitzin aquests sistema d'interrelació amb el món formatiu com una inversió de present i futur.
- 3) Necessitem reduir l'absentisme injustificat. L'economia espanyola no pot assumir que de mitjana faltin 1 milió de treballadors a la feina cada dia. Nosaltres, els empresaris, pensem que una bona manera de fer-ho és possibilitar que les mútues puguin participar en el control d'altas i baixes laborals.
- 4) Necessitem posar fi a la clàusula d'ultraactivitat dels convenis, perquè perllonguen situacions que sovint són contràries a la situació real de les empreses, a les noves conjuntures.
- 5) Necessitem més productivitat. Ens cal flexibilitzar els horaris de treball i la producció d'acord amb les comandes.

Està clar que no necessitem un memoràndum com el de Portugal, un ultimàtum. Els empresaris demanem reformes importants i possibles, i alhora estem convençuts que és viable un enteniment amb els nostres sindicats i els seus líders, perquè estem també convençuts que treballadors i empresaris cerquem el mateix: la garantia de la cohesió social.

En resum, els empresaris precisem un nou marc laboral més flexible que faciliti la contractació i l'adaptació de les empreses a la conjuntura econòmica, únic camí per reconduir l'actual situació de desocupació. Entenem que el problema no són només els llocs de treball que desapareixen, sinó sobretot els que no es creen. I és evident –les xifres són clares– que les reformes fetes fins ara no han servit ni per generar nova ocupació ni per mantenir els llocs de treball que ja hi havia.

En relació amb la ocupació, una altra qüestió sagnant és l'operativitat dels serveis públics d'ocupació. La seva eficiència és quasi nul·la. La pròpia administració reconeix que el Servei d'Ocupació de Catalunya –el SOC– només gestiona un 3% del volum de contractació a Catalunya. Per això, des de Foment, amb la nostra representació al consell de direcció, hem demanat participar directa i activament en el debat sobre el nou model del SOC i en les modificacions oportunes que suposin millores en la intermediació laboral.

D'altra banda, veiem que els darrers indicadors de creixement de Catalunya moderen les previsions per aquest any. I recalquen el fet que és el comerç exterior el que ha donat els millors indicadors, tot i que no és una situació ni de bon tros consolidada. Estem lluny de guanyar la batalla de la competitivitat. Per al nostre creixement depenem dels avenços del sector exterior. La seva aportació positiva al PIB d'1,4 punts s'explica pel creixement de l'exportació (16% en el primer trimestre de l'any davant d'una importació de només el 5%). El dinamisme del sector exportador està arrossegant positivament la producció industrial i la positiva marxa del turisme, enfront de l'agricultura i el sector serveis que continuen estancats. Per això, des de Foment del Treball demanem a la Generalitat la definitiva consolidació d'una política de promoció dels exportacions i de la internacionalització de les empreses.

Lideratges i fermesa

Com he dit, avui vivim una època d'incertesa que va més enllà de la crisi econòmica. El neguit abasta molts àmbits de la nostra societat que van des dels aspectes més relacionats amb la política fins a qüestions vinculades amb l'educació o directament amb els valors socialment aplaudits. A més, són els joves els que en bona mesura abanderem l'expressió d'aquest neguit, s'han erigit en portaveus d'una indignació que és present en diferents franges d'edat i grups socials. I no és d'estranyar, perquè estem suportant actualment unes taxes d'atur juvenil de més del 40%. Completament inassumible.

Fa pocs dies que s'han fet unes eleccions municipals a Catalunya i també autonòmiques en molts indrets d'Espanya que demostren clarament que la societat demana canvis. La tònica dominant ha estat donar la responsabilitat de fer govern a candidatures que fins ara eren a l'oposició. Per tant, una gran part de la societat ha demostrat a les urnes la seva voluntat de donar un gir a l'actual situació.

Som tots ben conscients que una de les vies per posar unes bases sòlides a la recuperació econòmica és ajudar l'esperit emprenedor. És posar les condicions necessàries perquè tot esperit emprenedor pugui dur a la pràctica una bona idea, contribuir a generar riquesa i llocs de treball. Molts de nosaltres ho vam poder comprovar fa pocs dies al saló BIZ Barcelona, que va acollir Fira de Barcelona, un saló de l'emprenedor pel qual van passar a informar-se més de 13.000 persones.

Hem viscut una època d'excessiu afany regulador que a la fi genera la pròpia devaluació de la norma. Hem de simplificar tràmits, racionalitzar la gestió, acomodar els múltiples i costosos nivells d'administració a la nova situació. Valorem l'esperit de la iniciativa del Govern de Catalunya per reduir càrregues administratives amb l'anomenada Llei Òmnibus, tot i que no estiguem del tot d'acord amb el desenvolupament d'alguns dels aspectes que recull.

Com deia, hem de ser capaços d'oferir als nostres joves la possibilitat de desenvolupar-se vitalment, de treballar i d'emprendre. Precisament, fa pocs dies, a Girona es va celebrar el que es coneix com a *Fòrum Impulsa*, en el marc de la Fundació Príncep de Girona. En un format ben innovador, es va generar un debat molt interessant a partir de l'intercanvi de coneixement entre el que podríem anomenar sèniors i un grup de joves. Doncs bé, el debat intergeneracional va partir de la premissa que la il·lusió, l'educació i la iniciativa emprenedora han de permetre transformar la nostra societat, desenvolupant les millors idees i convertint-les en valor per a tots els ciutadans. Tenim un jovent preparat -un bon capital- i hem de saber donar-li les eines que li permetin desenvolupar tot el seu potencial.

Per acabar: és moment de lideratges fermes i d'amplis consensos. Necessitem governs sòlids i representants polítics que assumeixin les seves responsabilitats. Necessitem que tots els agents socials assumeixin també amb valentia les seves responsabilitats. També les organitzacions empresarials hem de fer esforços per representar millor els interessos de l'empresariat: ens hem de saber renovar i adequar-nos als nous temps.

Ara bé, crec, honestament, que les organitzacions empresarials estem defensant reformes que miren sobretot per l'interès general. Fa temps, anys, que les defensem i veiem que ara les institucions internacionals comencen a pressionar seriosament perquè el país emprengui unes reformes que van molt en la línia del que nosaltres fa molts mesos que demanem. No hem de renunciar, però a cercar consensos.

Foment del Treball és la patronal més antiga d'Europa, actor principal en la història recent de Catalunya. Tenim 240 anys al servei del progrés de Catalunya i del benestar de la seva gent, cosa que ens fan estar convençuts que de la crisi actual en sortirem, perquè tenim

la gent capaç de fer-ho, perquè tenim la voluntat i la capacitat. I tenim la certesa també que calen reformes valentes i gent amb autoritat per liderar-les i assumir-les.

Nosaltres, de debò, estenem la mà i demanem progrés.

Moltes gràcies,

Joaquim Gay de Montellà
President de Foment del Treball